

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГЫН
ТУШААЛ

᠒᠐᠒3 оны 12 сарын ᠒᠑ өдөр

Дугаар 16᠗

Улаанбаатар хот

Төлөвлөгөө батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсгийг үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Монгол Улсын Нээлттэй засгийн түншлэлийн 2024-2027 оны үйл ажиллагааны Үндэсний 5 дугаар төлөвлөгөөг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Тушаалын хэрэгжилтэд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хяналт тавьж, үр дүнг тооцож, хагас жил тутам тайлагнаж ажиллахыг Хүний эрхийг хангах Үндэсний хорооны нарийн бичгийн дарга бөгөөд Ажлын албаны дарга (Б.Болорсайхан)-д үүрэг болгосугай.

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

Д.АМАРБАЯСГАЛАН

0023200449

Монгол Улсын сайд, Засгийн газрын
Хэрэг эрхлэх газрын даргын 2023 оны
16 дугаар сарын 16-ны өдрийн
160 дугаар тушаалын хавсралт

ҮНДЭСНИЙ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ – V
2024-2027 МОНГОЛ УЛС

НЭЭЛТТЭЙ ЗАСГИЙН ТҮНШЛЭЛИЙН АМЛАЛТ, ЗОРИЛТОТ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНУУД

Зорилт 1.Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлыг сайжруулах			
Үүрэг амлалтын тодорхойлолт			
Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам		
Дэмжин ажиллагч	Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
	ХЗДХЯ, БОАЖЯ, ЦХХХЯ	“Төлсөн авснаа нийтэл” Иргэний нийгмийн эвсэл (ТАН эвсэл)	Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын санаачилгын үндэсний зөвлөл (ОУИТБС-ын Үндэсний зөвлөл)
Хэрэгжих хугацаа	2024-2027 он		
Асуудлын тодорхойлолт			
Үүрэг амлалтаар ямар асуудлыг шийдэхийг зорьж байна вэ?	Ил тод байдлаар дамжуулан байгалийн баялаг ашиглах үйл ажиллагаа, түүний орлогын менежмент, засаглалыг олон нийтийн хяналтад оруулж, хариуцлагыг нэмэгдүүлэх, авлига, ашиг сонирхлыг зөрчлийн эрсдэлийг бууруулах.		
Асуудлын шалтгаан юу вэ?	Эрдэс баялгийн салбар, ялангуяа энэ салбарт үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн өмчит компаниудын үйл ажиллагааны авлига, ашиг сонирхлын зөрчлийн эрсдэл өндөр. Уул уурхайн хариуцлагагүй үйл ажиллагаанаас үүдэлтэй байгаль орчин, хүний эрхийн зөрчил нь уул уурхайг үл дэмжих хандлагыг нэмэгдүүлж, орон нутаг болон нийгэмд үл ойлголцол, зөрчил маргаан үүсгэдэг. Монгол Улс 2006 оноос эхлэн амжилттай хэрэгжүүлж ирсэн Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын санаачилгын хэрэгжилт сүүлийн жилүүдэд илт суларсан нь ил тод байдлыг хангахтай холбоотой төр, хувийн хэвшлийн үүрэг, хариуцлага хуулиар баталгаажаагүйтэй холбоотой. Ил тод байдал, засаглалын сул байдал нь өрсөлдөх чадварыг бууруулж, хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэхэд сөргөөр нөлөөлдөг.		

Асуудлыг шийдэхийн тулд өнөөг хүртэл юу хийсэн бэ?	Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлал батлагдсан. Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам 2020 онд Эрдэс баялгийн салбарын ил тод байдлын тухай хуулийн төслийг боловсруулсан боловч УИХ-д өргөн мэдүүлээгүй. Энэ нь гуравдахь удаагийн төсөл юм. Хууль зүй, дотоод хэргийн яам 2022 онд Эрдэс баялгийн салбарын ил тод байдлын тухай хуулийн төсөлд эрдэс баялгаас гадна газар, ой, ус зэрэг байгалийн бусад баялгийн ашиглалтад ил тод байдлыг хангах асуудлыг нэмж тусган Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын тухай хуулийн төсөл болгон өөрчилж, уг хуулийн төслийн талаар олон нийтээс санал авч байгаа болно.		
Ямар шийдлийг санал болгож байна вэ?	1.Ил тод байдлыг хангах үйл ажиллагааг уялдуулан зохион байгуулах үйл ажиллагааг Засгийн газар хариуцан хэрэгжүүлэхээр тусгана. 2.Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын мэдээллийн нэгдсэн сангийн бүрдэл, үйл ажиллагааг хуульчилж, төрийн нээлттэй өгөгдлийн сантай холбоно. 3.Мэдээллийн санг бүрдүүлэхтэй холбоотой төрийн байгууллагуудын чиг үүргийг тодорхойлно. 4.Олборлох үйлдвэрлэлийн салбарт эцсийн өмчлөгчийн ил тод байдлыг хангахаар тогтооно. 5.Гэрээний ил тод байдлыг хангана. 6.Үндэсний баялгийн сангийн үйл ажиллагаа, орлого, зарлагын ил тод байдлыг хуульчилна. 7.Олборлох үйлдвэрлэлийн салбарт үйл ажиллагаа явуулдаг төрийн өмчит хуулийн этгээдэд ил тод байдлыг хангахаар тогтооно. 8.Ашигт малтмал, газрын тосны тусгай зөвшөөрөл олгох талбайн солбицол тогтоох, тусгай зөвшөөрөл олгох, байгалийн баялаг ашиглахтай холбоотой гэрээ байгуулах, хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан, техник, эдийн засгийн үнэлгээ батлах, газар, ус ашиглах зөвшөөрөл олгох зэрэг шийдвэр гаргах үйл явцад ил тод байдлыг хангахаар хуульчилна. 9.Ил тод байдлыг хангах, салбарын бодлогыг тодорхойлох, хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих үйл ажиллагаан дахь иргэний нийгмийн оролцоог хангах механизмыг бий болгоно. 10.Ил тод байдлыг хангах үйл ажиллагааны санхүүгийн эх үүсвэрийг тодорхой болгоно. Улс, орон нутгийн төсөв, олборлох үйлдвэрлэлийн салбарын бодлого, зохицуулалтыг тодорхойлоход салбарын мэдээлэл, тооцоо, судалгааг харгалзах нөхцөлийг бүрдүүлнэ. 11.Ил тод байдлыг хангах үүргийн зөрчилд хүлээлгэх хариуцлагыг тодорхойлно.		
Үүрэг амлалтыг хэрэгжүүлснээр ямар үр дүнд хүрэхийг зорьж байна вэ?	Байгалийн баялгийн олборлолт, ашиглалттай холбоотой үйл ажиллагаа эрхэлдэг төрийн, орон нутгийн, хувийн болон холимог өмчит компаниуд, тэдний туслан гүйцэтгэх, ханган нийлүүлэх, худалдан авах ажиллагааны гэрээ, санхүүгийн мэдээллийг тогтмол нээлттэй байлгаж, олон нийтийн хяналтад оруулна. Ингэснээр байгалийн баялгийн салбарын төслүүдийн ашигт чанар, үр өгөөж нэмэгдэнэ.		
Хүрэх үе шат	Хүлээж байгаа үр дүн	Хэрэгжүүлж дуусах хугацаа	Оролцогч
1.1.Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын тухай хуулийн	-Хуулийн төслийг баталсан байна.	2025 он	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам
			Дэмжин ажиллагч:

төслийг УИХ-д өргөн мэдүүлж, хэлэлцүүлэх.	-Олборлох үйлдвэрлэлийн мэдээллийн нэгдсэн сан байгуулж, нээлттэй өгөгдлийг бүрдүүлсэн байна.		Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			БОАЖЯ, ХЗДХЯ, СаЯ	ТАН эвсэл МБОИЗ	ОУИТБС-ын Үндэсний зөвлөл
1.2.Ил тод байдлыг хангах чиглэлээр төрийн холбогдох байгууллага, төрийн, орон нутгийн, хувийн, холимог өмчит компаниудын чиг үүрэг, хариуцлагыг тодорхой болгож, өөрийн үйл ажиллагаанд хамаарах мэдээллийг тухай бүр нээлттэй өгөгдөл хэлбэрээр мэдээллийн санд байршуулж хэвшүүлэх; Монголын олборлох ил тод санаачилгын тайлангаар дамжуулан нийтэд ил тод болгодог мэдээллүүдийг төрийн байгууллагууд өөрсдийн цахим хуудсаар дамжуулан шууд мэдээлдэг болох.	Төрийн байгууллага, төрийн, орон нутгийн, хувийн, холимог өмчит хуулийн этгээд холбогдох мэдээллийг ил тод мэдээлдэг болсон байна.	2024-2025 он	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЦХХХЯ, ТӨБЗГ, Усны газар, Ойн газар, АМГТГ	ТАН эвсэл, МБОИЗ	ОУИТБС-ын Үндэсний зөвлөл
1.3.Ил тод байдлыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны санхүүжилтийг улсын төсөвт тусгаж шийдвэрлэх.	Ил тод байдлыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны санхүүжилтийг тусгасан улсын төсвийг баталсан байна.	2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Сангийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЭЗХЯ	ТАН эвсэл, МБОИЗ	ОУИТБС-ын Үндэсний зөвлөл

Зорилт 2.Мэдээллийн ил тод байдлын эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох замаар төрөөс мэдээлэл авах иргэдийн эрхийг баталгаатай хангаж, төрийн ил тод байдлыг сайжруулах			
Үүрэг амлалтын тодорхойлолт			
Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага	Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар		
Дэмжин ажиллагч	Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
	ХЗДХЯ, ЦХХХЯ, ЭМЯ, СХЗГ, ТЦҮЗГ, ЭЭХХЗГ	ХМЗ, ХХ, Глоб Интернэшнл төв, Сэтгүүл зүйн инновац хөгжлийн гүүр төв, МСНЭ, МСТК, ХХЗХ, МҮОНРТ, МОНЦАМЭ	Харилцаа холбооны зохицуулах хороо
Хэрэгжих хугацаа	2024-2027		
Асуудлын тодорхойлолт			
Үүрэг амлалтаар ямар асуудлыг шийдэхийг зорьж байна вэ?	1.Нээлттэй мэдээллийн цахим системд (www.shilen.gov.mn) нээлттэй мэдээллийг нийтэлнэ. 2.Нээлттэй мэдээллийг ил тод байлгах болон ил тод байдлын шалгуур үзүүлэлт тогтоож, үнэлгээ хийнэ. 3.Эмийн аюулгүй байдлын цахим бүртгэл, хяналтын тогтолцоог сайжруулна.		
Асуудлын шалтгаан юу вэ?	Төрийн үйл ажиллагаанд тавих хяналт, иргэд, ТББ, хувийн хэвшлийн оролцоо хангалттай үндэслэлтэй бус байна. Төрийн аливаа шийдвэр гаргалтад ашиглахуйц мэдээлэл цогц биш, уялдаа холбоо байхгүй байгаа нь шийдвэрийн оновчтой бус байдлыг бий болгож байна.		
Асуудлыг шийдэхийн тулд өнөөг хүртэл юу хийсэн бэ?	1.Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд, Цахим хөгжил, харилцаа холбооны сайдын 2022 оны 9 дүгээр сарын 19-ний өдрийн А/268, А/48 дугаар хамтарсан тушаалаар нээлттэй мэдээллийн ил тод байдлын хэрэгжилтийг зохион байгуулах, үнэлгээ хийх, зөвлөмж гаргах үүрэг бүхий зөвлөлийг байгуулсан. 2.Эрүүл мэндийн сайд, Цахим хөгжил, харилцаа холбооны сайдын 2022 оны А/509, А/60 дугаар хамтарсан тушаалын дагуу эмийн чанар, аюулгүй байдал, үйлдвэрлэлтэй холбоотой эмийн мэдээллийг цахимаар авах, хянах боломжийг бүрдүүлэх “Licemed” программын үндсэн өгөгдлийн санг Үндэсний дата төвд байршуулсан. E-Mongolia системээр дамжуулан аж ахуйн нэгж, байгууллагууд биологийн идэвхт бүтээгдэхүүн, импортын эм, үндэсний үйлдвэрийн эм, уламжлалт эм, эмийн түүхий эдийг бүртгэх, сунгах, өөрчлөх, зохицуулах үйл ажиллагааг тус системд оруулж байна. Ингэснээр эм ханган нийлүүлэх 100 гаруй байгууллага эдгээр үйлчилгээг цахимаар авах боломж бүрдсэн. 2023 оны 10 дугаар сарын 30-ны өдрийн байдлаар аж ахуйн нэгж,		

	байгууллагууд биологийн идэвхт бүтээгдэхүүн, импортын эм, үндэсний үйлдвэрийн эм, уламжлалт эм, эмийн түүхий эдийг бүртгэх, сунгах, өөрчлөх, зохицуулах зэрэг 14 үйл ажиллагаанд 4,512 хүсэлтийг төрийн мэдээллийн E-Mongolia платформд, 20 үйл ажиллагаанд 4,711 хүсэлтийг E-Business платформоор дамжуулан тус тус хүсэлт гаргасан байна.				
Ямар шийдлийг санал болгож байна вэ?	1.Мэдээлэл хариуцагч өөрийн хариуцсан нээлттэй мэдээллийг www.shilen.gov.mn цахим системд байршуулах; 2.Нээлттэй мэдээллийг ил тод байлгах болон ил тод байдлын шалгуур үзүүлэлт тогтоох, үнэлгээ хийх; 3.Эмийн аюулгүй байдлын цахим бүртгэл хяналтын тогтолцоог сайжруулах.				
Үүрэг амлалтыг хэрэгжүүлснээр ямар үр дүнд хүрэхийг зорьж байна вэ?	Богино хугацаанд: -Бүрэн бүтэн, үнэн зөв нээлттэй мэдээллийг нийтэлж хэвших; -Нээлттэй мэдээллийг ил тод байлгах болон ил тод байдлын шалгуур үзүүлэлт тогтоох, үнэлгээ хийх; -LICEMED программ хангамжийн үйл ажиллагааг сайжруулах; -Эмийн мэдээллийг төрийн үйлчилгээний цахим систем eMongolia-тай холбох. Урт хугацаанд: -Нээлттэй мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангах; -Эмийн аюулгүй байдлын цахим тогтолцоог бүрдүүлэх.				
Хүрэх үе шат	Хүлээж байгаа үр дүн	Хэрэгжүүлж дуусах хугацаа	Оролцогч		
2.1.Нээлттэй мэдээллийг “www.shilen.gov.mn” системд нийтлэх.	Мэдээлэл хариуцагч байгууллагууд нээлттэй мэдээллийг тогтмол шинэчлэн нийтэлдэг болсон байна.	2024-2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн байгууллага	Бусад оролцогч
			ХЗДХЯ	ТББ, холбоод	Иргэн, ААН
2.2.Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн зохицуулалт, хяналтын цахим тогтолцоог сайжруулах.	-Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын ил тод байдал хангагдаж, үйл ажиллагааны уялдаа холбоо сайжирсан байна. -Монгол Улсад зарж байгаа эм, бэлдмэлийн орц, хүчинтэй хугацаа, импорт, гарал үүсэл зэрэг иргэдэд шаардлагатай	2024-2028	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газар		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЭМЯ, ЦХХХЯ, СаЯ, ЭЗХЯ, ЭМДЕГ, ГЕГ, ТЕГ, ТХААГ,	ТББ, холбоод	ОУБ, Эм хангамжийн

	мэдээллийг ил тод, нээлтэй түгээдэг болсон байна.		ЭМБ		байгууллага, ААН
2.3.Олборлох үйлдвэрлэлийн мэдээллийн нэгдсэн сан байгуулж, нээлттэй өгөгдлийг хүртээмжтэй түгээх.	Олборлох үйлдвэрлэлийн мэдээллийн нэгдсэн сангаар дамжуулан нээлттэй өгөгдөл бүрдүүлсэн, түгээсэн байна.	2024-2027	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			БОАЖЯ, ХЗДХЯ, СаЯ	ННФ	-
2.4.Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарын ТББ-уудтай хийсэн гэрээ, санхүүжилт, үйл ажиллагааны үр дүнгийн мэдээллийг ил тод болгох.	Төсвийн гүйцэтгэл, гэрээний хэрэгжилтэд иргэдийн хяналт сайжирсан байна.	2024-2027	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн байгууллага	Төрийн байгууллага
			БОАЖЯ, ХЗДХЯ, СаЯ	ННФ	-
Зорилт 3.Иргэний нийгмийн орон зай, төлөвшил, эвлэлдэн нэгдэх эрхийг дэмжиж, хараат бусаар, бие даан, өөрийгөө удирдан явуулах боломжийг бүрдүүлсэн эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох					
Үүрэг амлалтын тодорхойлолт					
Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам				
Дэмжин ажиллагч	Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч		
	ЗГХЭГ, СаЯ, ТЕГ, УБЕГ	ОУБ	Хүний эрх, хөгжил төв, Хүний Эрхийн ТББ-ын Форум, ТББ-ын корсерциум		
Хэрэгжих хугацаа	2024-2027				
Асуудлын тодорхойлолт					
Үүрэг амлалтаар ямар асуудлыг шийдэхийг зорьж байна вэ?	Иргэдийн эвлэлдэн нэгдэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх, иргэний нийгмийг төрөөс хараат бус ажиллах орон зай, ил тод, нээлттэй ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлсэн эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх.				

Асуудлын шалтгаан юу вэ?	1.Төрийн бус байгууллагын тухай хууль нь өнөөгийн ашгийн төлөө бус байгууллагын үйл ажиллагаа явуулж байгаа салбар, олон улсын стандарт, хэрэгцээ, шаардлагад нийцэхгүй, бүрэн үйлчилж чадахгүй болсон. 2.Иргэний нийгмийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг нээлттэй, ил тод байх олон улсын нийтлэг шаардлага, стандарт, зарчимд нийцүүлэх шаардлага бий болсон.					
Асуудлыг шийдэхийн тулд өнөөг хүртэл юу хийсэн бэ?	1.Төрийн бус байгууллагын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, Холбооны эрх зүйн байдлын тухай болон Мэргэжлийн нэгдсэн холбооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн төслүүдийг боловсруулж, УИХ-д өргөн мэдүүлсэн. 2.НҮБ-ын Хүний эрхийн зөвлөлөөс ирүүлсэн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө, Бизнес ба хүний эрхийн удирдах зарчмыг хэрэгжүүлэх үндэсний төлөвлөгөөг тус тус баталсан.					
Ямар шийдлийг санал болгож байна вэ?	1.Өнөөгийн хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа хууль, дүрэм, журамд иргэдийн эвлэлдэн нэгдэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх, иргэний нийгмийн төрөөс хараат бус ажиллах орон зайг хангах, иргэний нийгмийн байгууллагын ил тод нээлттэй ажиллах нөхцөлийг дордуулсан зүйл, заалтуудыг эргэн харж, сайжруулах. 2.Төрийн зарим чиг үүргийг хэрэгжүүлж байгаа төрийн бус байгууллагын санхүү, үйл ажиллагааны тайланг бүртгэж авах, үр дүн, үр нөлөөг үнэлэх, үйл ажиллагааг нь ил болгохтой холбогдсон дүрэм, журмыг боловсронгуй болгох. 3.Нийтэд тустай үйл ажиллагаа явуулж байгаа төрийн бус байгууллага, эвслийн үйл ажиллагааг төрөөс дэмжих.					
Үүрэг амлалтыг хэрэгжүүлснээр ямар үр дүнд хүрэхийг зорьж байна вэ?	Иргэдийн эвлэлдэн нэгдэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх, иргэний нийгмийн үйл ажиллагаа ил тод, нээлттэй байх нөхцөлийг бүрдүүлсэн эрх зүйн орчин бүрдэнэ.					
Хүрэх үе шат		Хүлээж байгаа үр дүн	Хэрэгжүүлж дуусах хугацаа	Оролцогч		
3.1.Иргэдийн эвлэлдэн нэгдэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх эрхийг хангах болон иргэний нийгмийн төрөөс хараат бус, санхүүгийн тогтвортой ажиллах хууль зүйн баталгааг бүрдүүлэх, иргэний орон зайд хийдэл, бэрхшээл учруулж байгаа хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох.		Хүний эрхийг хангах, иргэний нийгмийн хараат бус, санхүүгийн тогтвортой ажиллах эрх зүйн орчин сайжирч, орон зайг хэмжих үндэсний шалгуур үзүүлэлт бий болно.	2024-2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хууль зүй, дотоод хэргийн яам		
				Дэмжин ажиллагч:		
				Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
				ЭЗХЯ, СаЯ	ТББ-ын консерциум, Хүний Эрхийн ТББ-ын Форум, ННФ	ОУБ
3.2.Иргэний нийгмийн олон улсын суурь зарчим, үнэт зүйл, хариуцлага,		-Иргэний нийгмийн суурь зарчим, үнэт зүйлсийг	2024-2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Эдийн засаг, хөгжлийн яам		

нийтэд тустай үйл ажиллагааг төрөөс хэрхэн дэмжих зэрэг асуудлыг Хөгжлийн зорилтот хөтөлбөрүүдэд тусгах.	багтаасан, хүний эрхийг баталгаатай хангах, төр-иргэний нийгмийн түншлэлийг хөгжүүлэх бодлого боловсронгуй болно. -Иргэний нийгмийн эвсэл, сүлжээ болж хамтран ажиллахад чиглэсэн дэмжлэг, туслалцаа, хууль зүйн баталгаа бүрдсэн байна.		Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЗГХЭГ, ХЗДХЯ	Хүний Эрх, Хөгжил Төв ТББ	ТББ-ын консорциум, Хүний Эрхийн ТББ-ын Форум
3.3.Төрийн зарим чиг үүргийг хэрэгжүүлж байгаа төрийн бус байгууллагын санхүү, үйл ажиллагааны ил тод байдлыг хангах, тайлагнах, дүгнэх журмыг батлах.	Төрийн бус байгууллагаас үйл ажиллагаагаа тайлагнах, үйл ажиллагаагаа үнэлүүлэх журам тодорхой болсон байна.	2024-2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хууль зүй, дотоод хэргийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			СаЯ, ТЕГ, УБЕГ	Нээлттэй Нийгэм Форум, Хүний Эрх Хөгжил Төв, МЭХДХ ТББ	Төрийн бус байгууллагын консорциум, Хүний Эрхийн ТББ-ын Форум
3.4.Төсвөөс санхүүжилт авсан төрийн бус байгууллагын гэрээ, санхүүжилт, ажлын үр дүнгийн мэдээллийг ил тод болгох.	Улсын болон орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр санхүүжсэн төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагаа нийтэд ил болсон байна.	2024-2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Сангийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ХЗДХЯ, ТЕГ, УБЕГ	Нээлттэй Нийгэм Форум, Хүний Эрх Хөгжил Төв, МЭХДХ ТББ	Үндэсний болон орон нутгийн ИНБ-ын эвсэл, сүлжээ

Зорилт 4.Ардчилсан ёсыг бэхжүүлэх зорилгоор хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөг баталгаажуулах			
Үүрэг амлалтын тодорхойлолт			
Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага	Хууль зүй, дотоод хэргийн яам		
Дэмжин ажиллагч	Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
	МОНЦАМЭ	Азийн сан, ХМЗ, ХХ, МСНЭ	Нээлттэй нийгэм форум, Эрэн сурвалжлах сурвалжлагчдын төлөө төв, Сэтгүүл зүйн инновац хөгжлийн үүр төв
Хэрэгжих хугацаа	2024-2027		
Асуудлын тодорхойлолт			
Үүрэг амлалтаар ямар асуудлыг шийдэхийг зорьж байна вэ?	Нээлттэй засгийн түншлэлийн үнэт зүйлс болох нээлттэй засгийг хөхиүлэн дэмжих, иргэдийг чадавхжуулах, авлигатай тэмцэх зэргийг бодитоор биелүүлж, Монгол Улсын Үндсэн хуулиар баталгаажуулсан иргэний эрх, эрх чөлөөг баталгаатай эдлүүлж, хэвлэл мэдээлэл зэрэг иргэний орон зайг тэлэхэд үнэтэй хувь нэмэр оруулна.		
Асуудлын шалтгаан юу вэ?	Мэдээлэл өгөхөөс татгалзах, бичсэн нийтлэл, нэвтрүүлгээс ямар нэгэн дарамт, заналхийлэлд өртсөн, ажлын багаж хэрэгсэлд халдсан, нийтлэл, нэвтрүүлэг, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслийг хориглосон, хориглохыг завдсан, нууц эх сурвалжаа илчлэхийг албадсан зэрэг зөрчлүүд тохиолдож байна. Төрийн байгууллага нь нууцад хамаарах мэдээллийн жагсаалтыг дотоод зохион байгуулалтын хүрээнд гаргадаг ба хэт ерөнхий тодорхойлсон байдаг. Энэ нь тухайн байгууллага өөрийн цензурээр мэдээллийг нууц гэж томьёолж, мэдээлэл олж авах, түгээхэд саад хийх нөхцөлийг бүрдүүлж байна. Нийтлэл, нэвтрүүлгийг нийтлэгдэх, нэвтрүүлэхээс өмнө хориглож буй зөрчил нь хэвлэл мэдээллийн байгууллагын эзэн, эрх мэдэл бүхий албан тушаалтан, мэргэжил нэгт сэтгүүлчдийн нөлөөлөл, хаалтын гэрээ зэргээр илэрч байна.		
Асуудлыг шийдэхийн тулд өнөөг хүртэл юу хийсэн бэ?	Хэвлэлийн эрх чөлөөний тухай хууль, төрийн нууцтай хамаарах хууль тогтоомж, жагсаал, цуглаан хийх, үзэл бодлоо илэрхийлэх эрх чөлөөтэй холбоотой хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох зорилгоор холбогдох хуулийн төслийг ХЗДХЯ-аас өнгөрсөн жилүүдэд боловсруулаад байна.		
Ямар шийдлийг санал болгож байна вэ?	Мэдээллийн ил тод байдлыг хангах үүднээс төрийн нууц гэсэн үндэслэлээр мэдээллийг ил тод болгохгүй хязгаарладаг байдлыг халах, нарийвчлан журамлах, хэвлэл мэдээллийн салбарын нөхцөл байдлыг судлах, оролцогч талуудыг тодорхойлох, иргэний нийгэм, хувийн хэвшилд эзлэх орон зайг үнэлэх, цаашид хамтран түншлэх замын зураг боловсруулах, хэвлэл мэдээллийн ёс зүйн хариуцлага тооцох явцыг сайжруулах, эрэн		

	сурвалжлах сэтгүүл зүйг орон нутагт хөхиүлэн дэмжих, эх сурвалжаа хамгаалах, иргэдийн үзэл бодлоо илэрхийлэх, үг хэлэх, жагсах, цуглах эрхийг дэмжих.				
Үүрэг амлалтыг хэрэгжүүлснээр ямар үр дүнд хүрэхийг зорьж байна вэ?	Дээрх үүрэг амлалтыг хэрэгжүүлснээр манай улсын иргэдэд шууд хамаарах үг хэлэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх, мэдээлэл хайх, хүлээн авах, хадгалах, түгээх, жагсах, цуглах зэрэг эрх, эрх чөлөөг баталгаатай эдлүүлэхэд ахиц дэвшил гарсан байна. Хэвлэл мэдээллийн байгууллагын чадавх бэхэжсэн байна.				
Хүрэх үе шат	Хүлээж байгаа үр дүн	Хэрэгжүүлж дуусах хугацаа	Оролцогч		
4.1.Төрийн нууцын жагсаалтыг хуулиар батлах зохицуулалтыг Төрийн болон албаны нууцын тухай хуульд оруулж, төрийн болон албаны нууцын жагсаалтыг мэдээллийн ил тод байдлын зорилгод нийцүүлэх.	Нууцлалын талаарх хэм хэмжээ, түүний үндэслэл тодорхой болсон байна.	2024-2027	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хууль зүй, дотоод хэргийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			Тагнуулын ерөнхий газар, ЦХХХЯ, ХЗДХЯ, БХЯ, Зэвсэгт хүчний жанжин штаб	Азийн сан, Нээлттэй нийгэм форум, холбогдох ТББ	Нууцтай харилцах эрх бүхий этгээд, бусад албан тушаалтан
4.2.Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийг эцэслэн боловсруулж, өргөн мэдүүлэх.	-Хэвлэл мэдээллийн салбарын нөхцөл байдлыг цогцоор судалсан байна. -Эзэмшлийн ил тод байдлыг хангасан байна. -Иргэдийн мэдээллийн боловсролыг сайжруулсан байна. -Хууль сахиулах байгууллагын зүгээс хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөнд халдаж, хэвлэл мэдээллийн байгууллагын үйл ажиллагааг хязгаарлахын эсрэг	2024-2027	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хууль зүй, дотоод хэргийн яам		
			Дэмжин ажиллагч: Хэвлэл мэдээллийн зөвлөл		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЦХХХЯ, ХХЗХ, ЦЕГ, УБЕГ, ХЗҮХ, “МОНЦАМЭ”	Азийн сан, Монголын сэтгүүлчдийн нэгдсэн холбоо	МУИС-ХЗС

	хууль зүйн баталгаа бүрдсэн байна.		Монголын Үндэсний Мэдээллийн агентлаг		
4.3.Сэтгүүлч эх сурвалжаа нууцлах баталгаатай холбогдсон зохицуулалтыг Шүгэл үлээгчийг хамгаалах тухай болон Хэвлэл мэдээллийн эрх чөлөөний тухай хуулийн төсөлд тусгах.	-Сэтгүүлчийн мэдээлэл олж авах арга хэрэгсэл баталгаатай болсон байна. -Сэтгүүлчийн аюулгүй байдлын хамгаалалт сайжирсан байна.	2024-2027	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хууль зүй, дотоод хэргийн яам		
			Дэмжин ажиллагч: Хэвлэл мэдээллийн зөвлөл		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЦХХХЯ, ХХЗХ, ЦЕГ, УБЕГ, ХЗҮХ, “МОНЦАМЭ” Монголын Үндэсний Мэдээллийн агентлаг	Азийн сан, Монголын Сэтгүүчдийн нэгдсэн Холбоо	МУИС-ХЗС
4.4.Хэвлэл мэдээллийн салбарын ёс зүйн асуудлыг боловсронгуй болгох.	Хэвлэл мэдээллийн ажилтны ёс зүйн зохицуулалт боловсронгуй болсон байна.	2024-2027	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хууль зүй, дотоод хэргийн яам		
			Дэмжин ажиллагч: Хэвлэл мэдээллийн зөвлөл		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЦХХХЯ, ХХЗХ, ЦЕГ, УБЕГ, ХЗҮХ, “МОНЦАМЭ” Монголын Үндэсний	Азийн сан, Монголын Сэтгүүчдийн нэгдсэн Холбоо	МУИС-ХЗС

			Мэдээллийн агентлаг		
4.5.Иргэдийн үг хэлэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх, жагсах цуглах зэрэг хүний эрхийн олон улсын механизмаас өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх.	Олон улсын хамтын нийгэмлэгийн болон бүс нутгийн хүний эрхийн механизм, энэ чиглэлээр мэргэшин ажилладаг гишүүнчлэлтэй иргэний нийгмийн байгууллагаас ирүүлсэн зөвлөмжийг хэрэгжүүлсэн байна.	2024-2027	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хууль зүй, дотоод хэргийн яам		
			Дэмжин ажиллагч: Гадаад харилцааны яам		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комисс	Азийн сан, Глоб Интернэшнл төв ТББ	ЦЕГ, Аймаг, нийслэлийн засаг дарга нар
4.6.Орон нутагт иргэдийн үг хэлэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх эрх чөлөө, түүний хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх.	-Үг хэлэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх эрх чөлөө, түүний хэрэгжилтийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг хийдэг болсон байна. -Үг хэлэх, үзэл бодлоо илэрхийлэх эрх чөлөө, түүний хэрэгжилтийг Орон нутаг дахь хүний эрхийн төлөв байдлын тайлангийн илтгэлд тусгадаг болсон байна.	2024 оноос эхлэх	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хууль зүй, дотоод хэргийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ	Хүний эрхийн ТББ-ын форум, Орон нутгийн ТББ-ууд	ХЭҮК, Худалдаа аж үйлдвэрийн танхим, Ажил олгогч эздийн холбоо
4.7.Харилцаа холбооны сүлжээнд иргэдийн үг хэлэх, үзэл	-Хуульд зааснаас бусад үндэслэлээр харилцаа	2024 оноос эхлэх	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам		

бодлоо илэрхийлэх нөхцлийг хязгаарлахыг хориглосон зохицуулалтыг харилцаа холбооны тухай хуулийн төсөлд тусгах.	холбооны сүлжээнд хүний үзэл бодлоо илэрхийлэх, үг хэлэх, хэвлэн нийтлэх, олон нийтийн мэдээлэл авах эрхийг зөрчсөн хязгаарлалт тогтоохыг хориглосон зохицуулалттай болсон байна.		Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			Хууль зүй, дотоод хэргийн яам	Монголын сэтгүүчдийн нэгдсэн холбоо	ХЭҮК
Зорилт 5.Улсын төсөв, төсвийн хөрөнгө оруулалтад иргэдийн оролцоо, хяналтыг нэмэгдүүлэх					
Үүрэг амлалтын тодорхойлолт					
Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага	Сангийн яам				
Дэмжин ажиллагч	Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч		
	ЭЗХЯ	“Нээлттэй нийгэм форум” ТББ, “Үнэн хатамж” ТББ	-		
Хэрэгжих хугацаа	2024-2027				
Асуудлын тодорхойлолт					
Үүрэг амлалтаар ямар асуудлыг шийдэхийг зорьж байна вэ?	Монгол Улсын хүн амын ядуурал, ажилгүйдлийн түвшнийг бууруулахад төсвийн бодлого чухал нөлөөтэй. Төсвийн тухай хуульд “Төсвийг төлөвлөн, баталж, хэрэгжүүлэхдээ төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангах; санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх; ил тод байдлыг ханган, хариуцлагатай байх” гэсэн зарчмуудыг тусгасан байдаг. Гэсэн хэдий ч төсвийн ил тод байдал бүрэн хангагдахгүй байгаагийн зэрэгцээ төсвийн зарцуулалттай холбоотой зөрчлүүд төрийн аудитаар ихээхэн илэрч байна. Нийслэлийн төсвийн төсөл, 5 сая төгрөгөөс дээш худалдан авалт, гүйлгээнд холбогдох шийдвэрийн ил тод байдал сул байгаа нь ажиглагдаж байна. Төсвийн хөрөнгийн зарцуулалтын үр ашгийг нэмэгдүүлэхийн тулд тухайн жилийн төсвийн төсөлд багтсан шинээр хэрэгжих хөрөнгө оруулалтын төслүүдийн төлөвлөлтийг УИХ-аас хэлэлцэхдээ төслүүдийн үр ашиг, ач холбогдолыг нухацтай хэлэлцэх шаардлагатай байна. Төсвийн хариуцлагыг дээшлүүлэхэд төсвийн ил тод байдал чухал юм. Иймд орон нутгийн төсвийн төлөвлөлтийн ил тод байдлыг дээшлүүлэх, улсын төсвийн мэдээллийг нээлттэй өгөгдлийн шаардлагад нийцсэн байдлаар ил				

	тод болгох, тухайн жилийн төсвийн төсөлд багтсан шинээр хэрэгжих хөрөнгө оруулалтын төслүүдийн ач холбогдлын эрэмбийн мэдээллийг ил болгох шаардлагатай байна. Түүнчлэн тусгай сангуудын төсвийг зарцуулах сонгон шалгаруулалт, санхүүжилт, төрийн өмчит компаниудын 5 сая төгрөгөөс дээш худалдан авалтын холбогдох шийдвэр болон төрийн өмчийг актлах устгах шийдвэрийг ил тод болгох зохицуултыг бий болгох хэрэгтэй байна.
Асуудлын шалтгаан юу вэ?	Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шинээр хэрэгжих төслүүдийн үр ашиг, ач холбогдолын мэдээлэл ил бус, энэ асуудлыг УИХ-аас төсөв хэлэлцэхдээ анхаарахгүй байна. Улсын төсвийн мэдээллийг нээлттэй өгөгдлийн шаардлагад нийцсэн байдлаар ил тод болгох, тухайн жилийн төсвийн төсөлд багтсан шинээр хэрэгжих хөрөнгө оруулалтын төслүүдийн ач холбогдлын эрэмбийн мэдээллийг ил болгох, түүнчлэн тусгай сангуудын төсвийн зарцуулах сонгон шалгаруулалт, санхүүжилт, төрийн өмчит компаниудын 5 сая төгрөгөөс дээш худалдан авалтын холбогдох шийдвэр болон төрийн өмчийг актлах, устгах шийдвэрийг ил тод болгох зохицуулалт холбогдох хуульд хангалтгүй байна.
Асуудлыг шийдэхийн тулд өнөөг хүртэл юу хийсэн бэ?	Улсын төсвийн хууль, эрхзүйн орчинд нааштай өөрчлөлтүүд гарч байгаа боловч орон нутгийн төсвийн төлөвлөлтийн ил тод байдал хуулийн дагуу хэрэгжихгүй байгаа байдал ажиглагдаж байна. Улсын төсвийн төслийн болон танилцуулгын хавсралтуудыг нээлттэй өгөгдлийн шаардлагад нийцсэн байдлаар ил тод болгох, Шилэн дансанд тусгай сангуудын төсвийг зарцуулах сонгон шалгаруулалт, санхүүжилт, төрийн өмчит компаниудын 5 сая төгрөгөөс дээш худалдан авалтын холбогдох шийдвэр, төрийн өмчийг актлах, устгах шийдвэр, шинээр хэрэгжих хөрөнгө оруулалтын төслүүдийн үр ашиг, ач холбогдлын эрэмбийн мэдээллийг ил болгох шаардлагатай байгаа талаар иргэний нийгмийн зүгээс асуудлыг хөнддөг боловч энэ чиглэлээр ахиц гараагүй байна.
Ямар шийдлийг санал болгож байна вэ?	1.Орон нутгийн төсвийн төлөвлөлтийн ил тод байдлыг хангах (Төсвийн хуулийн холбогдох заалтын хэрэгжилтийг хангах); 2.Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавигдах мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох тухай журам”-д улс, орон нутгийн тухайн оны төсвийн тухай төслийн болон танилцуулгын хавсралтуудыг нээлттэй өгөгдлийн шаардлагад нийцсэн байдлаар ил тод болгох; 3.Шилэн дансны хууль, журамд тусгай сангуудын төсвийг зарцуулах сонгон шалгаруулалт, санхүүжилт, төрийн өмчит компаниудын 5 сая төгрөгөөс дээш худалдан авалтын холбогдох шийдвэрийг ил болгох талаар заалт тусгах. Төрийн өмчийг актлах, устгах шийдвэрийг ил тод болгох зохицуулалтыг тусгах; 4.Тухайн жилийн төсвийн төсөлд тусгасан шинээр хэрэгжих хөрөнгө оруулалтын төслүүдийг ач холбогдлоор нь эрэмбэлсэнтэй холбоотой мэдээллийг ил болгох; 5.Төсвийн тодотголоор хөрөнгө оруулалтын хасагдсан, нэмэгдсэн болон төсвийн дүнд оруулсан өөрчлөлттэй холбоотой мэдээллийг хавсралтаар гаргадаг болох; 6.Орон нутгийн төсвийн төсөл боловсруулах, өргөн мэдүүлэх, батлах үед иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх.

Үүрэг амлалтыг хэрэгжүүлснээр ямар үр дүнд хүрэхийг зорьж байна вэ?	Улс, орон нутгийн төсвийн ил тод байдал нэмэгдэж, төсвийн төлөвлөлт, зарцуулалтын оновчтой байдал нэмэгдэнэ. Энэ нь улсын төсвийг улс орны хөгжлийн тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэхэд чиглүүлэхэд хувь нэмэр оруулах юм.				
Хүрэх үе шат	Хүлээж байгаа үр дүн	Хэрэгжүүлж дуусах хугацаа	Оролцогч		
Зорилт 5.1.Төсвийн ил тод байдлыг дээшлүүлэх					
5.1.1.Орон нутгийн төсвийн төлөвлөлтийн ил тод байдлыг хангахтай холбогдсон арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх.	Аймаг, нийслэлийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч тухайн шатны төсвийг төлөвлөх, батлахад Төсвийн тухай хуулийн холбогдох заалтыг хэрэгжүүлж төсвийн ил тод байдлыг хангасан байна.	2024-2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Сангийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЭЗХЯ, Аймаг нийслэлийн ТЕЗ	Нээлттэй нийгэм форум ТББ, Үнэн хатамж ТББ	-
5.1.2.Улсын болон орон нутгийн тухайн оны төсвийн төслийн танилцуулга болон түүнтэй холбоотой хавсралтуудыг нээлттэй өгөгдлийн стандартад нийцүүлэн ил тод, нээлтэй болгохтой холбогдсон зохицуулалтыг Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавигдах мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох тухай журам”-д тусгах.	“Шилэн дансны цахим хуудсанд тавигдах мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох тухай журам”-д холбогдох зохицуулалтыг тусгаснаар улс, орон нутгийн тухайн оны төсвийн төсөлтэй холбогдсон мэдээлэл ил тод, нээлттэй болно.	2024	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Сангийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЭЗХЯ, Аймаг нийслэлийн ТЕЗ	Нээлттэй нийгэм форум ТББ, Үнэн хатамж ТББ	-
5.1.3.Тусгай сангийн төсвийг зарцуулах сонгон шалгаруулалт, санхүүжилт, төрийн өмчит компанийн 5 сая төгрөгөөс дээш худалдан авалттай холбогдох	“Шилэн дансны цахим хуудсанд тавигдах мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох тухай журам”-д холбогдох зохицуулалтыг тусгаснаар	2024	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Сангийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		

шийдвэр болон төрийн өмчийг актлах, устгах шийдвэрийг ил тод болгох зохицуулалтыг Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавигдах мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох тухай журам”-д тусгах.	тусгай сангийн зарцуулалт болон төрийн өмчит компанийн худалдан авалттай холбоотой үйл ажиллагаа ил тод, нээлттэй болно.		Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЭЗХЯ	Нээлттэй нийгэм форум ТББ, Үнэн хатамж ТББ	-
5.1.4.Тухайн жилийн төсвийн төсөлд тусгасан шинээр хэрэгжих хөрөнгө оруулалтын төслүүдийг ач холбогдлоор нь эрэмбэлсэнтэй холбоотой мэдээллийг ил болгох.	Төсвийн төсөлд тусгасан хөрөнгө оруулалтын төслүүдийн талаарх мэдээлэл иргэд, сонгогчдод нээлттэй болно.	2024-2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Сангийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЭЗХЯ	Нээлттэй нийгэм форум ТББ, Үнэн хатамж ТББ	-
5.1.5.Төсвийн тодотголоор хөрөнгө оруулалтын хасагдсан, нэмэгдсэн болон төсвийн дүнд оруулсан өөрчлөлттэй холбоотой мэдээллийг хавсралтаар гаргадаг болох.	Төсвийн тодотгол хийгдэх тохиолдолд тодотголын хуулийн төсөлд хөрөнгө оруулалтын хасагдсан, нэмэгдсэн, төсвийн дүнд оруулсан өөрчлөлтийн мэдээлэл ил тод, тодорхой байна.	2024-2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Сангийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЭЗХЯ	Нээлттэй нийгэм форум ТББ, Үнэн хатамж ТББ	-
5.1.6.Төсвийн хэрэгжилт, ил тод байдлын систем хоорондын	www.shilendans.gov.mn сайт төсвийн хэрэгжилт, ил тод	2024-2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Сангийн яам		

уялдаа, талуудын оролцоог тэгш хангаж санал солилцох, судалгаан дээр тулгуурлан хөгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn сайтыг шинэчлэх.	байдлыг хангахад ашиглагдаж буй систем хоорондын уялдаа сайжирсан байна. www.shilendans.gov.mn сайтын хөгжүүлэлт сайжирсан байна.		Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЭЗХЯ	Нээлттэй нийгэм форум ТББ, Үнэн хатамж ТББ	-
5.1.7.Гадаадын зээл тусламжтай холбоотой мэдээллийг www.ODAMIS.mof.gov.mn системд бүртгэх, дэлгэрэнгүйгээр байршуулах, чиглэлийн уялдаа холбоог хангах, санхүүжилт болон үйл ажиллагааны үр дүнгийн уялдааг хангах, төслүүдийн худалдан авах үйл ажиллагааны журмыг олон нийтэд ил тод болгож сайжруулах.	Гадаадын зээл тусламжтай холбоотой мэдээлэл ил тод, нээлттэй мэдээлэгдэнэ.	2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Сангийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЭЗХЯ	Нээлттэй нийгэм форум ТББ, Үнэн хатамж ТББ	-
Зорилт 5.2.Орон нутгийн төсвийн төслийг боловсруулахад иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх					
5.2.1.Орон нутгийн төсвийн төслийг боловсруулахад иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэхтэй холбогдсон арга хэмжээ авах.	Иргэд орон нутгийн төсвийн төслийг боловсруулахад оролцох бололцоо, нөхцөлөөр хангагдсан байна.	2024-2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Сангийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ЭЗХЯ	Нээлттэй нийгэм форум ТББ, Үнэн хатамж ТББ	-

Зорилт 6.Нийгмийн бүх бүлэгт төрөөс үзүүлж буй үйлчилгээг оновчтой болгох			
Үүрэг амлалтын тодорхойлолт			
Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага	Засгийн газар		
Дэмжин ажиллагч	Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
	Бүх яамд	ХБИ-ийн ТББ-ууд	ОУБ, ААН
Хэрэгжих хугацаа	2024-2027		
Асуудлын тодорхойлолт			
Үүрэг амлалтаар ямар асуудлыг шийдэхийг зорьж байна вэ?	Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээний зөвлөмжийн дагуу төрөөс үзүүлж буй үйлчилгээ, үйл ажиллагаа нь хүний эрхэд суурьтай бөгөөд нийгмийн бүх талын хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн байх асуудлыг шийдвэрлэнэ.		
Асуудлын шалтгаан юу вэ?	Монгол Улс хүний эрхийг хангах олон улсын гэрээдүүдэд нэгдэн орж, хэрэгжилтийг хангах үүрэг хүлээсэн. Түүнчлэн Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 10.3 дахь хэсэгт Монгол Улс олон улсын гэрээгээр хүлээсэн үүргээ шударгаар сахин биелүүлнэ.” гэж заасны дагуу дотоодын хууль эрх зүйг конвенцид нийцүүлэн шинэчлэл хийгдсээр байгаа. Гэвч тэрхүү бодлогын хэрэгжилт хангалтгүй буюу нийгэмд хамгийн эмзэг бүлгийг тодорхойлох аргачилал, тэдний сайн сайхан амьдрах нөхцөл, боломжийг бүрдүүлэх, эрхэд суурилсан нийгмийн дэмжлэг үйлчилгээнүүд, түүний санхүүжилт тодорхой бус байна.		
Асуудлыг шийдэхийн тулд өнөөг хүртэл юу хийсэн бэ?	-Хүний эрхийн түгээмэл тунхаглал, Хүүхдийн эрхийн тухай конвенц, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай конвенц, түүний нэмэлт протокол зэрэг хүний эрхийг баталгаажуулсан хэм хэмжээ, жишиг хэрэгжүүлэх чиглэлээр Засгийн газраас удаа дараа илгээсэн тайлан, түүний мөрөөр өгсөн дүгнэлт, зөвлөмжийн дагуу яамдын түвшинд Ажлын хэсгийг, агентлагийн түвшинд дэд ажлын хэсгийг байгуулж ажиллуулсан. -Хүний эрхийн гэрээний зарчимд үндэслэсэн дотоодын хууль эрх зүйн шинэчлэл өрнөсөн ба Хүүхдийн эрхийн тухай хууль, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хууль, Боловсролын багц хууль, Нийгмийн даатгалын тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг тус тус баталж хэрэгжүүлж байна. -Урт хугацааны хөгжлийн үзэл баримтлалын дагуу төрөөс үзүүлж байгаа үйлчилгээнд тэгш хамруулах, иргэдийг татан оролцуулах чиглэлээр урт болон дунд хугацааны бодлогын баримт бичигт тусгасан.		

Ямар шийдлийг санал болгож байна вэ?	Хөгжлийн бэрхшээлийн чиглэлээр ажилладаг хамт олон, иргэний нийгмийн байгууллага, судлаач, шинжээчдийн зүгээс ирүүлсэн санал, зөвлөмжийг багцлан харвал: Үйл ажиллагааны олон улсын ангилал (ICF)-ыг үе шаттай нэвтрүүлэх, институцид зориулсан төсөвлөлт, бодлого үйл ажиллагааг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний байгаа орчиндоо бие даан амьдрахад дэмжих тогтолцоонд шилжүүлэх, төлөвлөлтийг боловсруулах. Үүнтэй холбоотойгоор Нөхөн сэргээлт, бие даан амьдрах эрхийн тухай хуулийн төслийг боловсруулах. НҮБ-ын Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай конвенц, түүний 19 дүгээр зүйлд нийцүүлэн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн нийгмийн амьдралд тэгш хамрагдан бүрэн оролцох, амьдран суух газраа өөрөө сонгох боломжтой байх буюу хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний бие даан амьдрахад дэмжих тогтолцоог хэрэгжүүлж эхлэх.				
Үүрэг амлалтыг хэрэгжүүлснээр ямар үр дүнд хүрэхийг зорьж байна вэ?	НҮБ-ын Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай конвенц болон манай улсын Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн хэрэгжилт, судалгаа суурьтай нийгмийн хамгааллын үйлчилгээ, түүний төсөвлөлт, төр, ИНБ-ын түншлэл хамтын ажиллагаанд ахиц гаргана.				
Хүрэх үе шат	Хүлээж байгаа үр дүн	Хэрэгжүүлж дуусах хугацаа	Оролцогч		
6.1.Үйл ажиллагааны олон улсын ангилал (ICF)-ыг үе шаттай нэвтрүүлэх; 6.2.Институци буюу асрамжийн тогтолцоонд зориулсан төсөвлөлт, бодлого, үйл ажиллагааг нийгмийн хамгааллын дэмжлэг шаардлагатай иргэдийн бие даан амьдрахад дэмжих тогтолцоонд шилжүүлэх, төлөвлөлтийг боловсруулах; 6.3.Зорилтот бүлгийн хэрэгцээ, шаардлагыг тодорхойлох суурь судалгааг хийх, судалгааны үр дүнд суурилсан нийгмийн халамжийн бодлого төлөвлөх.	Хүний эрхэд суурилсан шинэ, үзэл хандлага, арга хэлбэр бүхий нийгмийн үйлчилгээнүүд хэрэгжиж эхлэх, түүний суурь асуудал болох төсөвлөлт, тооцоолол бодит болох, төр, иргэний нийгмийн байгууллагын түншлэл эхэлсэн байна.	2027	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн ТББ		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ХБХХЕГ	ХБИ-ийн үндэсний зөвлөл	ХБИ ТББ
6.4.Хүүхдийн эрхийн тухай хууль, түүний хэрэгжилтийг хангах бүтэц, чадавхийг нэмэгдүүлэх;	Хууль зүйн баталгааны хувьд хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан дэд бүтэц, нийгмийн	2026	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар		

6.5.Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд хамаарах хууль, журмын шинэчлэлийг үргэлжлүүлэх.	оролцоог хангах бодлого, үйл ажиллагааг баталгаажуулна.		Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			Бүх яамд	ХБИ ТББ	ОУБ
6.6.Төрийн үйл хэрэгт иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх: -Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хангах Үндэсний зөвлөл, дэд зөвлөл, салбар зөвлөлийн үйл ажиллагааг тогтмолжуулах, -Орон нутгийн иргэдийн хурлын дэргэд иргэний зөвлөлийг бий болгох.	Бодлогын түвшин дэх иргэдийн бодит оролцоо, хяналт нэмэгдсэн байна.	2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			Бүх яамд, Орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагууд	ИНБ	-
6.7.Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн бие даан амьдрах тогтолцооны суурийг тавих: -Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний бие даан амьдрахад дэмжих үйлчилгээг хэрэгжүүлж эхлэх, шинэчлэх; -Үйлчилгээ үзүүлэх байгууллагуудыг чадвахжуулах сургалт, дадлага явуулах; -Тухайлсан нийгмийн бүлгүүдэд зориулсан “орон сууцаар хангахад дэмжлэг үзүүлэх” хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангуулах.	Төвлөрсөн, хуарагнасан байдлаар халамжлах институцийг өөрчлөх, төвлөрлийг сааруулах төлөвлөгөөний суурь арга хэмжээ болох өдөр тутмын нийгмийн оролцоог хангах, бие даан амьдрахад дэмжих, олон хувилбарт орон байрны бодлого, үйлчилгээнүүд нэвтэрсэн байна.	2026	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ХБХХЕГ, ХХҮЕГ	ИНБ	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн Форум ба Эрхийн хороо
6.8.Хүүхэд нэг бүрийн хэрэгцээнд нийцүүлэн боловсролын үзэл	Бүх шатны боловсролын үйлчилгээнд ялгаатай	2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Боловсрол, шинжлэх ухааны яам		

хандлага, сургалтын орчин, багшийн сургалтын арга зүйг бий болгох.	хэрэгцээтэй хүүхдүүд тэгш хамруулсан байна.		Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			БЕГ	ИНБ	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүсийн эрхийн хороо
Зорилт 7.Ардчилсан нийгэмд нээлттэй өгөгдлийн соёл цогцлоох					
Үүрэг амлалтын тодорхойлолт					
Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага	Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам				
Дэмжин ажиллагч	Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага		Бусад оролцогч	
	ХЗДХЯ, Үндэсний статистикийн хороо	МҮХАҮТ, Бодлогод залуусын хяналт ТББ, Хөгжлийн төлөөх өгөгдөл ТББ, Эдийн засгийн бодлого, өрсөлдөх чадварын судалгааны төв, Транспэрэнси Интернэшнл Монгол ТББ		“Тунгаахуй өгөгдлийн урлан” ХХК, Иргэн, ААН	
Хэрэгжих хугацаа	2024-2027				
Асуудлын тодорхойлолт					
Үүрэг амлалтаар ямар асуудлыг шийдэхийг зорьж байна вэ?	Нээлттэй өгөгдлийн суурь хууль, эрх зүйн орчин бүрдэж, холбогдох хууль, журмуудыг батлан хэрэгжүүлж байгаа боловч Нээлттэй өгөгдлийн стандарт байхгүйгээс мэдээлэл хариуцагч төрийн байгууллагууд нэгдсэн ойлголтгүй, шаардлага хангасан нээлттэй өгөгдөл бий болоогүй, нээлттэй өгөгдлийн чанарын хяналт байхгүй, улмаар нээлттэй өгөгдөл бодит хэрэглээнд ороогүй байна. Төрийн өгөгдөл, мэдээллийг нээлттэй өгөгдөл хэлбэрээр нээлттэй болгосноор Монгол Улсын иргэн бүр хүртээмжтэй мэдээлэл авах боломжтой болно.				
Асуудлын шалтгаан юу вэ?	1.Нээлттэй өгөгдлийн хэрэглээ бизнесийн салбарт огт байхгүй байгаа нь эдийн засгийн өсөлтөд сөргөөр нөлөөлж байна. 2.Төрийн үйл ажиллагаанд тавих хяналт, түүнд иргэд, ТББ, хувийн хэвшлийн оролцоо хангалттай бус байна.				

	3.Төрийн аливаа шийдвэр гаргах үйл ажиллагаанд ашиглахуйц мэдээлэл цогц биш, уялдаа холбоо байхгүй байгаа нь шийдвэрийн оновчтой бус байдлыг бий болгож байна.				
Асуудлыг шийдэхийн тулд өнөөг хүртэл юу хийсэн бэ?	Стандарт боловсруулах зөвлөх багийг сонгон шалгаруулж, ажлыг эхлүүлсэн. Засгийн газраас нээлттэй өгөгдлийн жагсаалт баталж, мэдээлэл хариуцагч төрийн байгууллагууд нээлттэй өгөгдлөө нийтэлж эхэлсэн.				
Ямар шийдлийг санал болгож байна вэ?	1.Нээлттэй өгөгдлийн стандартыг боловсруулан баталж, хэрэгжилтийг нь бүх шатны төрийн байгууллагуудаар хангуулах. 2.Төрийн байгууллагуудын олон нийтэд түгээж байгаа нээлттэй өгөгдлүүд шаардлага, стандарт хангаж буй эсэхийг хөндлөнгийн мэргэжлийн байгууллагаар үнэлүүлэх.				
Үүрэг амлалтыг хэрэгжүүлснээр ямар үр дүнд хүрэхийг зорьж байна вэ?	1.Нээлттэй өгөгдлийн стандарттай болно. 2.Төрийн албан хаагчид нээлттэй өгөгдлийн талаар нэгдсэн ойлголт, мэдлэгтэй болж, төрд нээлттэй өгөгдөл бий болгох “соёл” бүрдэнэ. 3.Төрийн нээлттэй өгөгдлийн мониторинг хийгддэг болно.				
Хүрэх үе шат	Хүлээж байгаа үр дүн	Хэрэгжүүлж дуусах хугацаа	Оролцогч		
7.1.Нээлттэй өгөгдлийн шаардлага, стандартыг батлах.	-Мэдээлэл хариуцагч төрийн байгууллагууд нээлттэй өгөгдөл бий болгоход мөрдөх нэгдсэн стандарттай болно. -Мэдээлэл хариуцагчийн зүгээс холбогдох мэдээллийг олон нийтэд ил тод, нээлттэй, хүртээмжтэй (www.shilen.gov.mn) түгээдэг болсон байна.	2024	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			ХЗДХЯ	МҮХАҮТ, Бодлогод залуусын хяналт ТББ, Хөгжлийн төлөөх өгөгдөл ТББ, Эдийн засгийн бодлого, өрсөлдөх чадварын судалгааны төв,	“Тунгаахуй өгөгдлийн урлан” ХХК, Иргэн, ААН

				Транспэрэнси Интернэшнл Монгол ТББ	
7.2.Төрийн нээлттэй өгөгдлийн нэгдсэн систем (www.opendata.gov.mn)-д өгөгдлөө нийтэлж буй мэдээлэл хариуцагч төрийн байгууллагуудын нээлттэй өгөгдлийн бүрдэл, чанар, стандартыг тогтмол үнэлэх.	Нээлттэй өгөгдлийн хууль, журам, стандартын хэрэгжилт хангагдаж, чанартай нээлттэй өгөгдлийн сан бий болно.	2024-2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			Засгийн газар болон эрх мэдлийн хүрээнд хамаарах төрийн байгууллагууд	МҮХАҮТ, Бодлогод залуусын хяналт ТББ, Хөгжлийн төлөөх өгөгдөл ТББ, Эдийн засгийн бодлого, өрсөлдөх чадварын судалгааны төв, Транспэрэнси Интернэшнл Монгол ТББ	“Тунгаахуй өгөгдлийн урлан” ХХК, Иргэн, ААН

Зорилт 8.Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг иргэдийн сэтгэл ханамжаар тогтмол дүгнэж, оролцоог нэмэгдүүлэх			
Үүрэг амлалтын тодорхойлолт:			
Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага	Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газар		
Дэмжин ажиллагч	Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
	Яамд, нутгийн захиргааны байгууллага	Төрийн бус байгууллага, Иргэний нийгмийн байгууллага, мэргэжлийн холбоод	Иргэд, дотоодын болон олон улсын байгууллагууд
Хэрэгжих хугацаа	2024-2027		
Асуудлын тодорхойлолт			
Үүрэг амлалтаар ямар асуудлыг шийдэхийг зорьж байна вэ?	Төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмж, ил тод, нээлттэй байдлын талаарх үйлчлүүлэгчийн буюу иргэн, хуулийн этгээдийн сэтгэл ханамжийг тогтмол тандан судалдаг байх, үүнд үндэслэн үр дүн, үр нөлөөнд суурилсан уян хатан, байнгын сайжруулалтын тогтолцоог бий болгох.		
Асуудлын шалтгаан юу вэ?	Төрийн байгууллага, түүний үйлчилгээний талаар иргэд, үйлчлүүлэгч, хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийн судалгааг авах ажил хангалттай болон зохих ёсоор, тогтмол, бодитой хийгддэггүй.		
Асуудлыг шийдэхийн тулд өнөөг хүртэл юу хийсэн бэ?	Өмнө нь яам, төрийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааны талаар иргэдийн сэтгэл ханамжийн судалгааг тухайн байгууллага өөрсдөө болон нэгдсэн байдлаар судалгааны байгууллагаар захиалга өгч цөөхөн хэдэн чиг үүргийг сонгон авч, 2 жилд нэг удаа хийлгүүлдэг байсан. Энэ нь үр дүнгүй, цаашид авах арга хэмжээ болон хугацааны хувьд ач холбогдол багатай байдаг байв.		
Ямар шийдлийг санал болгож байна вэ?	1.Иргэдийн сэтгэл ханамжийг төрийн үйлчилгээ авснаас хойш жилийн дараа бус тухай бүр нь авдаг, тандалт судалгаа хийдэг, үр дүнг нь төрийн үйлчилгээг сайжруулахад ашигладаг болох тогтолцоог бүрдүүлэх. 2.Иргэний буюу үйлчилгээ авагчийн санал, хүсэлтийн оролцоонд түшиглэсэн төрийн үйлчилгээг хүргэх.		
Үүрэг амлалтыг хэрэгжүүлснээр ямар үр дүнд хүрэхийг зорьж байна вэ?	Иргэний буюу үйлчилгээ авагчийн санал, хүсэлтийн оролцоонд түшиглэсэн төрийн үйлчилгээг хүргэх, төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг тогтмол сайжруулдаг тогтолцоо бий болох.		

Хүрэх үе шат	Хүлээж байгаа үр дүн	Хэрэгжүүлж дуусах хугацаа	Оролцогч		
8.1.Иргэдийн сэтгэл ханамжийг тогтмол дүгнэж, түүнд тулгуурлан төрийн үйлчилгээний сайжруулалтыг тухай бүр уян хатан байдлаар хийдэг болох.	1.Сар, улирал, хагас жил тутамд дүгнэж, тухайн дүгнэлтэд үндэслэн төрийн байгууллага бүр өөрсдийгөө сайжруулдаг тогтолцоо бий болгох. 2.Төрийн захиргааны байгууллагуудын үйл ажиллагааны нээлттэй байдлыг нэмэгдүүлэх зорилгын хүрээнд төрийн захиргааны буюу гүйцэтгэх эрх мэдлийн байгууллагуудын ажлын үзүүлэлтүүдийг дүгнэхдээ ИНБ, ТББ нарын оролцоотойгоор, иргэдийн сэтгэл ханамжийн үнэлгээгээр дүгнэдэг болох.	2026	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газар		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			Засгийн газар болон гүйцэтгэх засаглалын төрийн байгууллагууд	ТББ, ИНБ	Мэргэжлийн холбоод, хувийн хэвшлийн судалгааны байгууллага
Зорилт 9.Төрийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааны нээлттэй байдлыг нэмэгдүүлэх					
Үүрэг амлалтын тодорхойлолт:					
Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага	Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газар				
Дэмжин ажиллагч	Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага		Бусад оролцогч	
	Яамд, нутгийн захиргааны байгууллага	Иргэний нийгмийн байгууллага		Иргэд	
Хэрэгжих хугацаа	2024-2027				

Асуудлын тодорхойлолт			
Үүрэг амлалтаар ямар асуудлыг шийдэхийг зорьж байна вэ?	1.Яамд, төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийн үнэлгээг хийхэд иргэний нийгмийн байгууллага, мэргэжлийн холбоодын оролцоог хангана. 2.Бодлогын үнэлгээг хийхэд төрийн бус байгууллага, иргэний нийгмийн оролцоог хангана.		
Асуудлын шалтгаан юу вэ?	1.Яамд, төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааг зөвхөн гарцын хэмжээнд KPI үзүүлэлтээр үнэлж, дүгнэдэг бөгөөд төрийн байгууллагын чадавх, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаа үр дүнтэй (үр дагавар, үр нөлөө) байсан эсэхэд үнэлэлт дүгнэлт өгч чаддаггүй. Байгууллагын гүйцэтгэлийг Монгол Улсын Засгийн газрын 2020 оны 206 дугаар тогтоолоор баталсан журмаар зохицуулдаг бөгөөд уг журмын дагуу төрийн байгууллагын үнэлгээнд иргэний нийгмийн байгууллага, мэргэжлийн холбоод оролцох боломж хязгаарлагдмал бөгөөд үр дүн багатай байдлаар зохицуулагдсан. 2.Төрийн бодлогын үр дүнд үнэлгээ хийгдэхгүй байна. Ингэснээр бодлого үр дүнтэй байсан эсэх, цааш үргэлжлүүлэх, өөр бодлого хэрэгжүүлэх гэх мэт шийдвэрийг хангалттай үндэслэл, судалгаатай гаргахгүй байна. Холбогдох журамд мониторинг болон үнэлгээг ижил хэлбэр, агуулгаар хийхээр тусгасан бөгөөд төрийн байгууллагууд ийм байдлаар хийж хэвшсэн.		
Асуудлыг шийдэхийн тулд өнөөг хүртэл юу хийсэн бэ?	Яамд, төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааг зөвхөн гарцын хэмжээнд KPI үзүүлэлтээр үнэлж, дүгнэдэг. Мөн байгууллагын гүйцэтгэл болон үнэлгээ, мониторингийн тогтолцоо, үйл ажиллагааг сайжруулах зорилгоор 2020 онд Засгийн газар Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний журмыг өөрчлөн баталж, Монгол Улсын Засгийн газрын 206 дугаар тогтоолоор баталсан “Бодлогын баримт бичгийн болон захиргааны байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх нийтлэг журам”-ыг үйл ажиллагаандаа ашиглаж байна.		
Ямар шийдлийг санал болгож байна вэ?	1.Яамд, төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллагын үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийн үнэлгээг дүгнэх үзүүлэлтэд төрийн бус байгууллагууд тухайн төрийн байгууллагын тодорхой гүйцэтгэлийн үзүүлэлтэд өгдөг тогтолцоог бүрдүүлэх. 2. Ил тод, нээлттэй байдлын үнэлгээ гэх мэт бодлогын хэрэгжилтийн үнэлгээ хийхэд төрийн бус байгууллага, иргэний нийгмийн байгууллагыг оролцоог хангах.		
Үүрэг амлалтыг хэрэгжүүлснээр ямар үр дүнд хүрэхийг зорьж байна вэ?	1.Төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны үнэлгээ илүү бодитой болох, үнэлгээнд иргэний нийгмийн оролцоог хангах. 2.Төрийн бодлогын хэрэгжилтийн үр дүнд үнэлгээ хийдэг болох, иргэний нийгмийн оролцоог хангах.		
Хүрэх үе шат	Хүлээж байгаа үр дүн	Хэрэгжүүлж дуусах хугацаа	Оролцогч
9.1.ИНБ, ТББ болон хувийн хэвшлийн байгууллага, иргэдийн оролцоог төрийн байгууллагын гүйцэтгэлийн удирдлага, үнэлгээ, мониторинг болон бодлогын	-Бодлого батлагдахаас өмнөхөөс батлагдсаны дараа хүртэл үнэлгээ хийх процесст ИНБ-аар үнэлгээ хийлгэх тогтолцоо бий болсон байна.	2025	Манлайлж хэрэгжүүлэх байгууллага: Засгийн газрын Хяналт хэрэгжүүлэх газар
			Дэмжин ажиллагч: Иргэний нийгмийн байгууллагууд,

үнэлгээ, мониторингид бий болгох.	-Төрийн байгууллагын гүйцэтгэлийн удирдлагын үнэлгээ, мониторингийн үйл явцад иргэний нийгмийн байгууллагуудын оролцоо бий болж, үнэлгээний дүнд оролцсон байна. -Төрийн захиргааны байгууллагуудын үйл ажиллагааны нээлттэй байдлыг нэмэгдүүлэх зорилгын хүрээнд төрийн захиргааны буюу гүйцэтгэх эрх мэдлийн байгууллагуудын ажлын үзүүлэлтүүдийг дүгнэхдээ ИНБ, ТББ-уудын оролцоотойгоор, иргэдийн сэтгэл ханамжийн үнэлгээгээр дүгнэдэг болсон байна.		Засгийн газар болон гүйцэтгэх засаглалын төрийн байгууллагууд, холбоод		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			Засгийн газар болон гүйцэтгэх засаглалын төрийн байгууллагууд	ТББ, ИНБ	Мэргэжлийн холбоод, хувийн хэвшлийн судалгааны байгууллага
9.2.Бодлогын уялдаа, нийцлийг хангах, зөрчлийг арилгах, тогтвортой хөгжлийг хэрэгжүүлэх олон талын хэлэлцүүлгийн механизмтай болох.	Бодлогын уялдаа, нийцлийг хангах, зөрчлийг арилгах, тогтвортой хөгжлийг хэрэгжүүлэх зорилгоор оролцогч талууд хэлэлцдэг жишиг тогтсон байна.	2024-2027	Манлайж хэрэгжүүлэх байгууллага: Эдийн засаг, хөгжлийн яам		
			Дэмжин ажиллагч:		
			Төрийн байгууллага	Төрийн бус байгууллага	Бусад оролцогч
			Засгийн газар болон гүйцэтгэх эрх мэдлийн хүрээнд хамаарах төрийн байгууллагууд	Иргэний нийгмийн байгууллагууд, холбоод ТББ, ИНБ	Мэргэжлийн холбоод, хувийн хэвшлийн судалгааны байгууллага

Манлайж хэрэгжүүлэх байгууллага бүр улирал тутам төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн үйл явцын талаарх мэдээллийг Нээлттэй засгийн түншлэлийн Үндэсний зөвлөлийн нарийн бичгийн даргад хүргүүлнэ.

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛАЛ

ААН	-Аж ахуйн нэгж	ТӨБЗГ	-Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар
АМГТГ	-Ашигт малтмал, газрын тосны газар	ТХААГ	-Төрийн худалдан авах ажиллагааны газар
БЕГ	-Боловсролын ерөнхий газар	ТЦҮЗГ	-Төрийн цахим үйлчилгээний зохицуулалтын газар
БОАЖЯ	-Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	УБЕГ	-Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар
БШУЯ	-Боловсрол, шинжлэх ухааны яам	ХБХХЕГ	-Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн ерөнхий газар
ГЕГ	-Гаалийн ерөнхий газар	ХЗДХЯ	-Хууль зүй, дотоод хэргийн яам
ЗГХЭГ	-Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар	ХЗҮХ	-Хууль зүйн үндэсний хүрээлэн
ИНБ	-Иргэний нийгмийн байгууллага	ХМЗ	-Хэвлэл мэдээллийн зөвлөл
МБОИЗ	-Монголын байгаль орчны иргэний зөвлөл	ХНХЯ	-Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам
МОНЦАМЭ	-Монголын цахилгаан мэдээ	ХХ	-Хэвлэлийн хүрээлэн
МСНЭ	-Монголын сэтгүүлчдийн нэгдсэн эвлэл	ХХЗХ	-Харилцаа холбооны зохицуулах хороо
МСТК	-Монголын сэтгүүлчдийн телевизийн консорциум	ХХҮЕГ	-Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар
МУИС-ХЗС	-Монгол Улсын их сургуулийн Хууль зүйн сургууль	ХЭҮК	-Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комисс
МҮОНРТ	-Монголын үндэсний олон нийтийн радио телевиз	ЦЕГ	-Цагдаагийн ерөнхий газар
МҮХАҮТ	-Монголын үндэсний худалдаа аж үйлдвэрийн танхим	ЦХХХЯ	-Цахим хөгжил, харилцаа холбооны яам
МЭХДХ	-Монголын эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөрийг дэмжих холбоо	ЭМБ	-Эрүүл мэндийн байгууллага
ОУБ	-Олон улсын байгууллага	ЭМДЕГ	-Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар
ОҮИТБС	-Олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын санаачилга	ЭЗХЯ	-Эдийн засаг, хөгжлийн яам
СаЯ	-Сангийн яам	ЭЭХХЗГ	-Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт,
СХЗГ	-Стандарт, хэмжил зүйн газар зохицуулалтын газар		
ТАН эвсэл	-“Төлсөн авснаа нийтэл” Иргэний нийгмийн эвсэл		
ТББ	-Төрийн бус байгууллага		
ТЕГ	-Татварын ерөнхий газар		
ТЕЗ	-Төсвийн ерөнхийлөн захирагч		

---oOo---